

Programma Werksessie Coöperaties in de Warmtetransitie

Zaterdag 13 mei 2017 – Zaalverhuur 7, Boothstraat 7, 3512 BT - Utrecht

Onder voorbehoud van wijzigingen

Tijd	Programma	Zaal
09.30 – 09.45 uur 09.45 – 11.00 uur	<i>Inloop voor ALV ODE Decentraal</i> <i>ALV ODE Decentraal</i>	Huiskamer Kerkzaal
10.30 – 11.00 uur	Inloop Tijdens inloop zijn netbeheerders Enexis en Alliander aanwezig om vragen te beantwoorden.	Huiskamer
11.00 – 12.30 uur	Plenair programma 11.00 – 11.10 Welkom door Sible Schöne (HIER klimaatbureau) en Trees Janssens (ODE Decentraal) 11.10 – 11.40 Keynote Erik Christiansen coöperatieve warmte in Denemarken 11.40 – 12.00 Rollen voor lokale energiecoöperaties door Thijs de la Court (ODE decentraal) 12.00 – 12.30 Paneldiscussie coöperaties in de warmtetransitie. Welke kansen liggen er? En wat is hiervoor nodig? Met: Pallas Agterberg (Alliander), Kees van Daalen (Enexis), Siward Zomer (ODE Decentraal), Joop Oude Lohuis (gemeente Utrecht)	Kerkzaal
12.30 – 13.30 uur	Lunch	Huiskamer
13.30 – 14.30 uur	Deelsessies ronde 1 1.1: Zelf naar een aardgasvrije wijk met SpaarGas 1.2: Coöperatieve warmtenetten in Denemarken 1.3: Duurzaam wonen met een ESCo 1.4: Samen een warmtenet, geleerde lessen uit Culemborg 1.5: Warmte initiatief van onderop, de Benedenbuurt Wageningen	Grote zolder Kerkzaal Spiegelzaal Kleine zolder Bovenkamer
14.30 – 14.45 uur	Wissel (koffie en thee in de subzalen)	
14.45 – 15.45 uur	Deelsessies ronde 2 2.1: Zelf naar een aardgasvrije wijk met SpaarGas 2.2: Stappen naar coöperatieve warmte 2.3: Duurzaam wonen met een ESCo 2.4: Eerst de bewoner! 2.5: Warmte initiatief van onderop, de Benedenbuurt Wageningen	Grote zolder Kerkzaal Spiegelzaal Kleine zolder Bovenkamer
15.45 – 17.00 uur	Afsluitende borrel Tijdens borrel zijn netbeheerders Enexis en Alliander aanwezig om vragen te beantwoorden.	Huiskamer

De keuze voor je deelsessies maak je bekend via de NetwerkApp

Hoe het werkt:

1. Download de "NetwerkApp" uit de Play Store, Appstore of Windows Store op de smartphone of tablet
2. Registreer en gebruik de eventcode: HO3344
3. Ga naar 'programma' en maak je keuze voor de deelsessies bekend.

Korte toelichting op de deelsessies

1.1 / 2.1: Zelf naar een aardgasvrije wijk met SpaarGas

O.l.v. Sabine Jansen (DE Ramplaan/ TU-Delft) en Art den Boer (DE Ramplaan)

Stichting Duurzame Energie Ramplaan, de TU Delft en de gemeente Haarlem onderzoeken samen met bewoners hoe ze de wijk zoveel mogelijk aardgasvrij kunnen maken met SpaarGas. Oftewel, bewoners die vanuit intrinsieke motivatie hun woning en leefomgeving verbeteren. Sabine Jansen legt uit hoe vanuit het Europese onderzoek 'Smart Urban Isle' een gedetailleerd masterplan voor de wijk wordt ontwikkeld met als doel het gebied zoveel mogelijk zelf energie laten opwekken, uitwisselen en opslaan zodat zo min mogelijk vraag naar bronnen van buitenaf nodig is. Art den Boer vertelt hoe wijkbewoners worden geactiveerd en de mogelijkheid hebben om zelf een online profiel op te bouwen waarin genomen en nog te nemen besparingsmaatregelen worden bijgehouden en behoeften in kaart worden gebracht.

1.2: Coöperatieve warmtenetten in Denemarken

O.l.v. Rie Krabsen (OBE)

Rie Krabsen van OBE deelt haar ervaringen met het aanbieden van coöperatieve warmte in Denemarken. We komen in Nederland tot mooie plannen tot aan de voordeur, maar daarna is er nog steeds medewerking nodig vanuit de bewoner zelf. Hoe overtuig je bewoners om van aardgas naar warmte over te schakelen? Rie Krabsen vertelt onder andere over de package approach. Deze aanpak resulteert in een hoge deelname cijfers. En, is de situatie in Denemarken anders? Zijn er verplichtingen vanuit de overheid? En kan het ook zonder verplichtingen werken?

2.2: Stappen naar coöperatieve warmte

O.l.v. Siward Zomer (MeerEnergie Amsterdam/ODE Decentraal) en Gerwin Verschuur (Thermobello/ODE Decentraal)

Ook in ons land zijn er initiatieven die coöperatief een warmtenet willen realiseren. Welke keuzes maak je? Met wie werk je samen? Welke afspraken maak je daarmee? Kortom, wat zijn de stappen om tot een coöperatief warmtenet te komen? En, wat is hiervoor nodig? In deze sessie wisselen we ervaringen uit en gaan we met elkaar in gesprek over hoe we projecten in Nederland verder kunnen helpen.

1.3 / 2.3: Duurzaam wonen met een ESCo

O.l.v. Rinze Dijkstra (Ús Koöperaasje) en Thijs de la Court (GEA/ODE Decentraal)

Bij duurzaam verwarmen horen ook aanpassingen aan woningen. Welke mogelijkheden liggen hier voor ESCo's en woningabbonementen? Op een aantal plekken draaien nu proeven. Zo ook in Friesland. Via de lokale energiecoöperatie laten bewoners hun woning verduurzamen en betalen via bespaarde kosten op de energierekening. Hoe gaat de begeleiding van A tot Z? Waarom werkt werving via de lokale energiecoöperatie? Ook in Gelderland wordt ervaring opgedaan met het woningabonnement. Kortom, hoe gaat deze olievlek zich uitbreiden?

1.4 : Samen een warmtenet, geleerde lessen uit Culemborg

O.l.v. Gerwin Verschuur (Thermobello/ODE Decentraal)

Wat komt er op je af als je samen met de buurt een warmtenet beheert? Er zijn slechts een paar praktijkvoorbeelden in ons land. In deze sessie kom je meer te weten over de ervaringen met het warmtenet van bewoners zelf in EVA-Lanxmeer Culemborg. Hoe is dit ontstaan? Wat komt erbij kijken? Wat zijn geleerde lessen? Welke dingen doe je zelf en wat besteed je uit? Ook zijn er plannen om verder aardgasvrij te worden in de gemeente. Hoe geef je samen vorm aan het proces? Welke rol kan de energiecoöperatie hierin hebben?

2.4: Eerst de bewoner!

O.l.v. Susanne van Suylenkom (HIER klimaatbureau)

We zijn goed in het bedenken van mooie plannen, maar wat willen mensen nu zelf? Wat zijn de ervaringen en reacties wanneer ze horen dat het aardgas eruit gaat en staan ze open voor alternatieven? Onder welke voorwaarden? Stop het denken als een technout! Wat vinden bewoners écht belangrijk?

1.5 / 2.5: Warmte initiatief van onderop, de Benedenbuurt Wageningen

O.l.v. Wanka Lelieveld (Bewonersinitiatief Benedenbuurt)

Stel je wilt met een aantal bewoners een duurzaam buurtwarmtenet? In de Benedenbuurt Wageningen begon het met de riolering die vervangen moest worden. De volgende stap was het verkennen van technische oplossingen. Hoe ging dat? En wat komt er daarna op je af? De volgende stap is het betrekken van de burens, met denksessies, startend met een groep enthousiastelingen.